

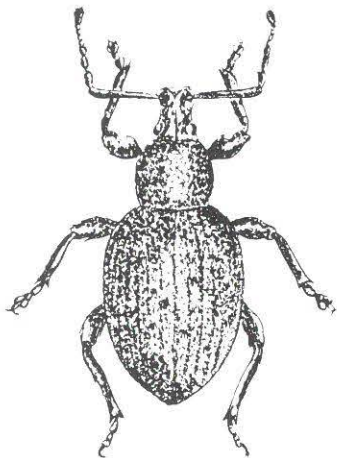
LAPSNUITTORREN (*Otiorhynchus* spp.)

Summary

In the Netherlands five species of *Otiorhynchus* are found. They are able to cause considerable damage to all sorts of plants and trees. They are well known due to the fact that they often appear in houses. In general hardly any damage will be done to indoor plants. A short review of the life history of *Otiorhynchus* spp. is given as well as some aspects of the control of these weevils without the use of insecticides.

Algemeen

Van deze insektesoorten treden zowel de kevers als hun larven in boomkwekerijen, bloemisterijen en tuinderijen dikwijls schadelijk op door vretelij aan allerlei gewassen. De larven van de lapsnuit-torren kunnen vooral schade aanrichten aan ondergrondse delen van gewassen. De gegroefde lapsnuittor (*Otiorhynchus sulcatus* F.) aan rhododendron, azalea, primula, cycklaam en aardbei. De kleine lapsnuittor (*Otiorhynchus ovatus* L.) aan

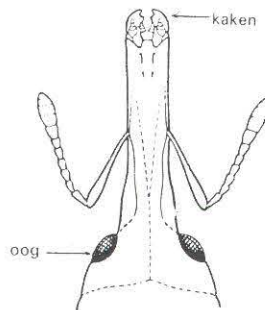
de gegroefde lapsnuittor

aardbeiplanten, doch ook aan andere gewassen, in het bijzonder aan bramen en frambozen. De zwarte lapsnuittor (*Otiorhynchus rugosostriatus* Goeze) aan verschillende gewassen. De gevlekte lapsnuittor (*Otiorhynchus singularis* L.) aan jonge loofbomen, coniferen, heesters en verschillende kruidachtige planten. Vele andere plantesoorten kunnen echter eveneens worden aangetast. Een enkele maal treffen we de soort *Otiorhynchus raucus* L. aan.

Uiterlijk

Lapsnuittorren behoren tot de zeer grote familie van de snuitkevers. Tot deze familie behoren meer dan 40.000 soorten, waarvan er bijna 500 in Nederland zijn aangetroffen. Van de lapsnuittorren treffen we in gebouwen de bovengenoemde vijf soorten aan.

Bij deze kevers is, zoals de naam al doet vermoeden, de kop het meest in het oog lopend. Deze kop is verlengd tot een snuit. Aan het uiteinde van de snuit bevinden zich de kaken (mandibels), terwijl de antennen ongeveer halverwege zijn ingeplant. Deze antennen zijn knotsvormig en gewoonlijk knikvormig gebogen. Lapsnuittorren zijn over het algemeen donker gekleurd.

de onderzijde van de snuit van een snuitkever

De gegroefde lapsnuittor is een kever die 9 - 10,5 mm groot is, voornamelijk zwart van kleur is met op de dekschilden fijne bruine haren. Verspreid op de dekschilden komen ook vlekjes voor veroorzaakt door grauwege haartjes. Een belangrijk determinatiekenmerk is daarnaast het feit dat alle dijen, maar vooral die van het voorste potenpaar, een duidelijk tandvormig uitsteeksel hebben.

De kleine lapsnuittor is een kevertje van 5 - 5,5 mm lengte dat duidelijker nog dan de gegroefde lapsnuittor zwart gekleurd is. De antennen en de poten zijn bruinrood en fijn behaard. De dekschilden zijn eivormig, het kevertje lijkt zo een beetje op een klein bolletje.

De zwarte lapsnuittor is 6,5 - 7 mm lang en donker roodbruin tot zwart van kleur. De dekschilden en het halsschild zijn voorzien van rijen naar achteren opgerichte haartjes. De dijen zijn niet voorzien van tanden.

De gevlekte lapsnuittor is 6 - 8 mm lang. Door vuilgele en bruine schubjes ziet de kever er gevlekt uit. De dekschilden zijn voorzien van lichtere lange haren. De ogen van de gevlekte lapsnuittor liggen in het kopkapsel. De dijen van het voorste potenpaar bezitten een uitsteeksel in de vorm van een tand, dat echter niet erg duidelijk is.

De larven van lapsnuittorren zijn vaalwit van kleur, ze bezitten geen poten maar wel zeer duidelijk zichtbare donker-gekleurde kaken.

Ontwikkeling

Lapsnuittorren kennen gewoonlijk één generatie per jaar. De kevers van de gegroefde lapsnuittor komen in de maand juni tevoorschijn. Na ongeveer 7 weken worden de eieren afgezet. Een wijfje legt gemiddeld 200 eieren, maar onder gunstige omstandigheden kan dit aantal oplopen tot ca. 1000.

De gegroefde lapsnuittor is parthenogene-

tisch; dit betekent dat de eieren niet bevrucht behoeven te worden. Mannetjes van deze soort worden niet aangetroffen. Na ca. 1 - 3 weken komen uit de eieren de larven, die meteen de grond inkruipen. De larven vreten aan wortels van planten tot laat in de herfst en overwinteren vervolgens als larve in het laatste stadium of in een soort popstadium. Er zijn in totaal 7 larvale stadia.

In het voorjaar vervolgt de larve haar vretelij, waarna uiteindelijk de echte verpopping plaatsvindt. Het popstadium duurt gemiddeld 3 weken.

In gebouwen of in kassen kan deze ontwikkeling door de hogere temperatuur sneller verlopen.

Ook de kleine lapsnuittor kent één generatie per jaar. In juli en augustus zet het wijfje van deze soort ca. 50 eieren af. De larven kunnen na een aantal vervellingen tot 7 mm lang worden. De larven verpoppen in de herfst.

Van de overige soorten is van hun leefwijze weinig bekend, maar aangenomen mag worden dat deze soorten eveneens een éénjarige cyclus doormaken.

Leefwijze

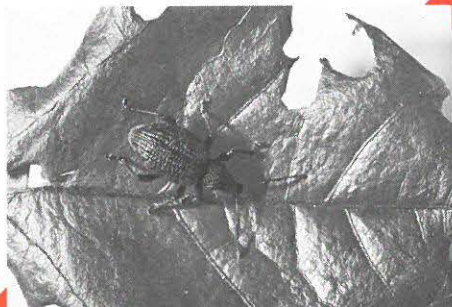
De larven van lapsnuittorren leven in de grond, de jonge larven voeden zich met plantaardig afval, de oudere larven vreten aan de wortels van allerlei gewassen.

Onder het kopje "Algemeen" zijn de diverse plantesoorten genoemd waaraan in sommige gevallen schade kan worden toegebracht. Bij genoemde gewassen bevindt zich een groot aantal boomkwekerijgewassen.

De kevers houden zich overdag vaak schuil in de grond; 's nachts komen ze tevoorschijn om voedsel te zoeken.

Ze vreten daarbij aan allerlei planten. Als ze in woningen voorkomen vreten ze ook wel eens aan kamerplanten.

De kevers kunnen niet vliegen, ze verplaatsen zich dus uitsluitend lopend.

de gegroefde lapsnuittor (foto Stichting Vakopleiding Ongediertebestrijding)

In Amerika heeft men onderzoek gedaan naar de afstanden die gegroefde lapsnuittorren kunnen afleggen. Het bleek dat de meeste kevers zich na een aantal dagen nog geen 10 meter hadden verwijderd van de plaats waar ze werden uitgezet. Daarnaast waren er ook altijd enkele exemplaren, die een veel grotere afstand hadden afgelegd (tot wel 70 meter). Door hun leefwijze kunnen lapsnuittorren in grote aantallen schade toebrengen aan land- en tuinbouw-(boomkwekerij-)gewassen. In woningen zal de schade toegebracht aan kamerplanten meestal verwaarloosbaar klein zijn.

Wering en Bestrijding

Om te voorkomen, dat de dieren in huis komen kan overwogen worden, waar nodig maatregelen ter wering te treffen b.v. naden, kieren, spleten e.d. te dichtten, openingen af te sluiten met fijnmazig gaas en voorts ramen en deuren 's avonds gesloten te houden of horren voor de ramen te plaatsen.

De kevers die desondanks toch binnenkomen kunnen worden gevangen en b.v. naar buiten gebracht.

Indien bepaalde kamerplanten slecht groeien verdient het aanbeveling de grond na te zoeken op witte, tot ongeveer 1 cm

lange gekromde larven. Wanneer de larven in de potgrond voorkomen, kunnen de plantenbakken of bloempotten van nieuwe aarde worden voorzien of kan men proberen de grond te zeven. Ook doet men er goed aan een eventueel voorraadjepotgrond te controleren op de aanwezigheid van deze larven.

Indien een particulier schade van lapsnuittorren ondervindt aan grote en kostbare planten, dan kan het beste contact worden opgenomen met de Plantenziektenkundige Dienst, Geertjesweg 15 te Wageningen, telefoon 08370-96911.

Het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen deze insecten is niet zinvol. De behandeling van plantebakken e.d. is niet aan te bevelen, aangezien de kevers voor bijna alle bestrijdingsmiddelen weinig gevoelig zijn.

In de tuinbouw is men daarom de laatste jaren actief om de mogelijkheden van biologische bestrijding te onderzoeken. Daarbij wordt vooral onderzoek gedaan naar de mogelijke toepassing van een aaltjessoort die parasiteert op de larven van de gegroefde lapsnuittor.

J.T. de Jonge.